

Non videri, sed esse

Régóta foglalkoztatott az a gondolat, hogy az erdélyi protestáns egyházak történetét kutatók számára szakmai konferenciát kellene szervezni. A megvalósítás viszont sokáig váratott magára. 2015-ben, amikor a kolozsvári teológia fennállásának 120. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi konferencián Buzogány Dezső előadásában figyelmeztetett a tudományos életben elengedhetetlenül fontos kutatói munkaközösség megszervezésének fontosságára, ötlött fel bennem ismételten a szakmai konferencia szükségessége. Hosszas egyeztetés után, a 2016 áprilisában megrendezett konferenciára várakozáson felül jelentkeztek elsősorban a hazai kutatók, de a magyarországi és a felvidéki oktatók és kutatók is nagy érdeklődést mutattak. Célunk az volt, hogy a hazai református, evangélikus és unitárius fiatal kutatók számára olyan szakmai konferenciát szervezzünk, ahol lehetőséget biztosítunk kutatási témájuk megismertetésére és bemutatására, valamint nem titkolt célunk volt az is, hogy egy erősebb és jól működő kutatói hálózatot hozzunk létre. A konferencia sikeres volt, összesen 28 előadás hangzott el.

Az előadók nagy száma nem volt véletlen. Az 1990-es évtizedben Buzogány Dezső kezdeményezésére született meg az elhatározás, hogy a kényszerű hallgatás alatti négy évtized után folytatni kell a 20. század második évtizedéig igencsak jól működő forrásfeltárást és -kiadást. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet egyháztörténeti tanszékének és az egyházkerületi levéltárnak a közös gondozásában elindított *Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek* és az *Erdélyi Református Egyháztörténeti Adatok* máig több tíz kötetet adott ki vagy készített elő publikálásra.

A konferencia előadóinak többsége a Buzogány-féle iskolából került ki. Éppen ennek az iskolának köszönhetően a protestáns egyháztörténet művelése az erdélyi felekezeti tudományosság legkiemelkedőbb és legtöbb eredményt elérő tudományága lett, vezető szerepe megkérdőjelezhetetlen, a legtöbb publikáció (monográfiák, forráskiadások, tanulmányok) az egyháztörténet tárgykörében született. A konferencia és a konferenciakötet annyiban jelent újat, hogy míg korábban nem került sor konferenciartásra, ugyanis az iskolaalapító a *non videri, sed esse* jegyében szinte kizárólag csak a kutatási munkát tekintette prioritásnak, most már eljött az ideje a nyilvánosságnak is.

Kedves Dezső! Annak magyarázata, hogy ilyen sokan jelentkeztek a konferenciára, leginkább neked köszönhető. Te tanítottad, nevelted, irányítottad, sőt nagyon sokszor önzetlenül támogattad a tanulmányok szerzőinek többségét. Az én feladatom csupán annyi volt, hogy konferenciafelhívást tettem közzé. Szigorúságod, következetességod, a tudományos munka és kutatás iránti alázatos elkötelezettségod nélkül az egyháztörténeti tanszék messzemenően nem tudott volna ilyen eredményeket elérni. Sokrétű elfoglaltságod, amelybe nemcsak a tudomány művelése tartozik, hanem a szórványmisszió és a diakónia, a tehetséges, rászoruló diákok támogatása, az egyházkerület tudományos gyűjteményeinek megszervezése, közéleti és közegyházi szerepvállalásod páratlan életpályát mutat. Nem kerested a (megérdemelt) dicsőséget, azt másoknak hagytad. Jelszavad, hogy csak

az marad meg, amit letettünk az asztalra, már sokszor igazolódott. Többször kijelentetted: lenni kell és nem látszani. Ezért is lett e kötet címe: Non videri, sed esse.

Kedves Dezső! Hatvanadik születésnapod alkalmából legnagyobb titoktartás mellett állítottuk össze ezt a kötetet. A titkolózásra azért volt szükség, mert téged ismerve, szívből tiltakoztál volna e kezdeményezés ellen. Ezzel a tanulmánykötettel tisztelgünk munkásságod előtt, és kívánjuk, hogy az eddigi rendkívül színes és szerteágazó tudományos és közegyházi tevékenységedet Jászberénytől Szovátaig további sok évtizeden át folytatni tudd. Ad multos annos!

Kolozsvár, 2017 márciusában

Kolumbán Vilmos József